

POLITIHISTORISK FORENING PRÆSENTERER

De første kvindelige politibetjente i København

Af Louise Lis Nielsen

Om forfatteren

Louise Lis Nielsen

Cand.mag. i Historie

Artiklen er baseret på forfatterens speciale

"De første kvindelige betjente i København:

forestilling, realitet, køn og magt, 1908-

1940" indleveret på Københavns Universitet

ved Saxo-instituttet i 2016.

Forsideillustrationen: *Klods Hans,*

årgang 12, nr. 8, 156.

Udgivet maj 2017

I 1914 blev to kvindelige politibetjente ansat i Københavns Politi, Alexandra Neve og Hanne Teilmann-Ibsen. Den sidstnævnte kom fra Ålborg, hvor hun i 1911 blev Danmarks første kvindelige betjent.

Ansættelsen i 1914, hvor politiet endnu var kommunalt, skete på baggrund af et andragende til justitsministeren og de største byers borgerrepræsentationer fra kvindeorganisationen Dansk Kvindesamfund, hvori der blev rejst krav om ansættelse af kvindelige betjente. En række sædelighedsforbrydelser og mord på børn havde rystet offentligheden og havde i den forbindelse fået Dansk Kvindesamfund til at diskutere, hvilke foranstaltninger, der kunne forhindre og opklare disse forbrydelser. Et middel ville, ifølge Dansk Kvindesamfund, være at ansætte kvindelige betjente til afhøring af børn.

Historieforskning om kvindeligt politi i Danmark

Historieforskningen om de første kvindelige betjente i Danmark er nærmest ikke eksisterende. Der er kun blevet kradset lidt i overfladen og stillet for simple spørgsmål som, hvornår og hvorfor der blev ansat kvinder i politiet, for at placere dem i politiets historie. De kvindelige betjente bliver kort nævnt i de brede fremstillinger af politiets historie, som i Henrik Stevnsborgs bog *”Politi 1682-2007”* fra 2010, Carl Aage Redlichs gennemgang af Københavns politihistorie fra 1982 og Flemming Jarlskovs politikronike *”Lov og orden”* fra 2003.¹ Jarlskov og Redlich har i deres korte afsnit om kvindelige betjente bemærket en sammenkædning mellem ansættelse af politikvinder og valgloven i 1908, der gav kvinder mulighed for at stille op og blive valgt ind i kommunalbestyrelserne. Denne mulighed for politisk indflydelse har ifølge Redlich været årsagen til, at forslaget om ansættelse af kvindelige betjente blev bragt på banen og senere vedtaget: *”dette kvindelige islæt har formentlig haft en ikke ringe indflydelse på beslutningen om at ansætte kvinder i politiet.”*²

Den pensionerede landbetjent Erik Lottrup har i sine to artikler fra henholdsvis 2002 og 2007 undersøgt den første kvindelige betjent i Ålborg,³ mens historiker Jesper Morville i det brede værk om Frederiksbergs historie

meget kort har set på diskussionen der gik forud for ansættelse af to kvinder i Frederiksbergs politi.⁴

I denne artikel ser jeg derfor nærmere på de første kvindelige betjente i København, deres opgaver og processen for at få dem ansat. Hvorfor opstod dette krav i en periode der var præget af krig og økonomisk urolighed? Hvad kunne kvinder udrette i et erhverv, der ellers udelukkende havde været forbeholdt mænd? Med udgangspunkt i tidsskriftet *Kvinden & Samfundet* og bladet *Politivennen*, samt borgerrepræsentationens forhandlinger og arkivalier fra Rigsarkivet vil jeg se på hvilke forestillinger der kom til udtryk om køn og fysisk magt, kvindelige betjente, deres arbejdsforhold og opgaver.

Vi har behov for kvindelige betjente

Dansk Kvindesamfund havde siden 1885 i deres tidsskrift ”*Kvinden & Samfundet*” arbejdet for at forbedre kvinders stilling i familie, samfund og stat.⁵ Men hvorfor opstod behovet for at ansætte kvinder i politiet, og hvilke forestillinger havde Dansk Kvindesamfund om, hvad kvinder kunne bidrage med?

Ved Dansk Kvindesamfund fællesmøde i Odense i 1908 præsenterede et af medlemmerne, fru Valeur Ingerslev, en række forslag til forebyggelse og bekæmpelse af sædelighedsforbrydelser mod børn. Et af disse forslag var, at afhøring af børn skulle ske på en mere effektiv og fyldestgørende måde, for at fremme opklaringen.⁶ Foreningen ønskede at tillægge børns vidnesbyrd større betydning, med den forestilling at børn, særligt piger, ville udtrykke sig friere til en kvindelig betjent, end hvis afhøringen blev foretaget af en mand.⁷

De følgende år talte foreningen varmt for ansættelse af kvinder i politiet, særligt ønskede de ansættelse af kvindelige betjente hos Københavns Politi og i større provinsbyer,⁸ hvor de med deres ”særlige” evner kunne supplere politiets arbejde og ”træde i nær Forbindelse med disse uhykkeligt stillede Kvinder og Børn og ikke blot over for dem ove Politiets Myndighed, men ogsaa søge at bringe dem ind paa bedre Veje.”⁹ En artikel i *Kvinden & Samfundet* underskrevet af en kvinde, med

initialerne CH, havde gennem sit arbejde for midnatsmissionen af kvinder fundet steder, hvor hun mente kvindelige betjente ville kunne gøre en betydelig forskel med deres "kvindelige evner". Hun var af den opfattelse, at de kvindelige betjente på grund af deres autoritet som politibetjent og mulighed for at foretage anholdelse ville fungere langt bedre i kampen mod prostitution og usædelighed end de filantropiske foreninger, der ifølge CH kun kunne advare eller true.¹⁰

Derudover var CH af den overbevisning, at selvom kvinder ikke havde stærke fysiske kræfter, ville de kvindelige egenskaber som blufærdigheds- og velanstændigheds sans højne tonen på gaderne: "*[...] det forstaaende, medlidende Hjerte overfor Samfundets Brøst, den umiddelbare Retfærdighedssans, samt Evnen til at forarges naar Blufærdigheden og Velanstændigheden krænkes, Egenskaber som endnu i særlig Grad hører Kvinden til.*"¹¹ Som det ses af citatet, kunne kvinder bidrage med en ny side af politiarbejdet, pga. deres kvindelige egenskaber som empati og sans for retfærdighed. Artiklen illustrerer den forestilling Dansk Kvindesamfund havde forsøgt at vise i andragendet, nemlig at en kvindelig betjent ville have bedre mulighed for at gribe ind og hjælpe børn og unge piger, før de blev draget ind i kriminalitet eller prostitution end de filantropiske foreninger. Herudover mente CH, at et politiskilt ville give kvinderne autoritet og beføjelser og derved give dem langt flere muligheder i forhold til de filantropiske grupper.

Kvindeforeningen havde den forestilling, at de kvindelige betjente primært skulle tage sig af opgaver, der vedrørte kvinder og børn. Politiet skulle derved ikke kun håndhæve lov og orden, men også agere præventivt.

I 1910 blev der på et fællesmøde i Silkeborg skrevet et andragende hvor Dansk Kvindesamfund og adskillige andre kvindesagsforeninger, samt kristne organisationer udtrykte ønske om ansættelse af kvinder i politiets tjeneste.¹² Skriftet blev sendt til justitsministeren, Københavns politidirektør og politimestrene i de større byer, samt Københavns magistrat og borgerrepræsentation.¹³ Foreningerne ønskede, så vidt det var muligt, at få

kvinder ansat i det danske politi og henviste til de erfaringer udlandet havde gjort med eksempler fra Chicago, Finland og Tyskland, hvor politikvinder hovedsagligt tog sig af afhøring og varetagelse af børn og kvinder, der var i politiets varetægt: ”*Under dette Arbejde kommer de kvindelige Politibetjente i nær Berøring med mange ulykkeligt stillede Kvinder og Børn, og det har vist sig, at det kvindelige Politi har været til megen Gavn ved at indvirke paa disse og sørge for at faa dem anbragt under betryggende Forhold.*”¹⁴

De udenlandske politikvinder blev anvendt til at pointere, at Danmark var bagud, og at der var et akut behov for kvindelige betjente til at varetage bestemte opgaver. ”*[...] at Kvinder med Held benyttes i Politiets Tjeneste i andre Lande, vil man også indse, at der her i Landet i den Retning er et Savn at afhjælpe.*”¹⁵ Kvinden & Samfundet havde bragt en del artikler om udenlandske politikvinder og deres virke, for at pointere at deres arbejde var anerkendt. ”*Overalt, hvor Kvinder har virket i disse Stillinger, har de modt megen Anerkendelse af deres Arbejde.*”¹⁶

Eksempelvis fremdroges en artikel fra 1910 om de finske politikvinder, hvor forøgelsen af antallet af kvindelige betjente i Helsingfors, var et klart bevis på at politikvinderens arbejde var påskønnet og gavnligt for politiet.¹⁷

I andragendet blev det fremhævet, at politiet allerede samarbejdede med forskellige foreninger, der tog sig af at redde kvinder og børn, der var ”*kommen ind på forbryderbanen.*”¹⁸ Dansk Kvindesamfund var dog af den mening, at arbejdet ville blive endnu mere effektivt med en kvindelig betjent, der kunne handle ligeså straks kvinder og børn ”*kommer i konflikt med loven.*”¹⁹ De kvindelige betjente skulle ikke kun straffe, men også retlede og tage sig af samfundets svageste, i dette tilfælde børn og kvinder, så de kunne føle sig trygge i politiets varetægt. Dansk Kvindesamfund anså, at det var påpasseligt, at de kvindelige betjente blev ansat i sædeligheds- og ordenspolitiet, til fx patruljetjeneste på gaden. Foreningen havde den forestilling, at kvindeligt politi ville være mere tryghedsskabende, med antagelsen om, at kvinder ville have lettere ved at forstå og kommunikere med børn og kvinder end de mandlige betjente: ”*[...] denne nye Arbejdskraft, maa virke ansporende paa Autoriteterne i vore*

øvrige store Byer, hvor saa mange triste Skæbner Dag for Dag paakalder alle interesserede Menneskers alvorlige Eftertanke og vækker Trang til at skaffe dem de bedst mulige Betingelser for at blive forstaaet af de Myndigheder, som Samfundet har sat til at domme dem.”²⁰

Herudover blev det påpeget i andragendet, at en ansættelse af kvinder ville have stor betydning for politiet, da kvinderne kunne forebygge og genoprette, med den forestilling at de kvindelige betjente ville åbne op for forståelse af det som andragendet betegnede som ”*triste skæbner*.”

Klods Hans, årgang 12 nr. 8, 156.

Problematikker

Dansk Kvindesamfund fulgte sagen om de kvindelige betjente nøje og bragte de forskellige byråds og politimestres reaktioner rundt om i landet, men hvordan blev det modtaget af de mandlige betjente og deres faglige organisationer? I en artikel i *Kvinden & Samfundet* fra 1910 blev det understreget, at justitsministeren og Københavns politidirektør havde modtaget andragendet velvilligt og ville overveje sagen,²¹ men ikke alle var lige positive. Politiinspektør Schepele-Larsen fra sædelighedspolitiet udtalte, at der ikke var et behov for kvindelige betjente eller ”*kvindelig medhjælp*” hos sædelighedspolitiet.²² Hvis der endelig skulle ansættes kvinder, så han helst, at de skulle ansættes på samme vilkår som de mandlige betjente.²³ Han gjorde

endvidere opmærksom på, at han ikke havde ”følt savnet af kvindeligt politi” eller ønskede indskrænkning af de mandlige betjente, til fordel for kvindelige. Hvis der endelig skulle ansættes kvinder hos sædelighedspolitiet, var én tilstrækkelig da han allerede havde kvinder ansat til at overvære afhøringer og visitation af anholdte kvinder.²⁴

Da Dansk Kvindesamfund foreslog ansættelse af kvinder i politiets tjeneste, modtog offentligheden det med blandede følelser. Ifølge en artikel i *Kvinden & Samfundet* fra 1917 ”rystede Borgereskabet paa Hovedet, og Vittighedsbladene fik travlt med at karikere Idéen.”²⁵ Satirebladet *Klods Hans* var et af dem. I en satirisk artikel fra 1910 havde en ”højtstående politiembedsmand” meddelt bladet, hvad der blev forlangt af disse kvindelige betjente, hvis de blev ansat. Blandt andet blev der lagt vægt på at deres legeme skulle være sundt og stærkt: ”der antages kun Damer med kraftig og god legemsbygning.”²⁶

Kvindernes uniformer skulle til gengæld være lidt anderledes end deres mandlige kollegers, bl.a. bukser med et kort skørt med frynser udover, ville gøre det lettere hvis de kvindelige betjente skulle løbe efter en forbryder, derudover var muffe og skindkrave tilladt i vintermånederne, mens deres hovedbeklædning: ”[...] kan pyntes med blomster eller fjer efter den personlige smag.” Derudover påstod artiklen at, der kunne være risiko for elskov, hvis en mandlig og kvindelig betjent skulle på nattjeneste sammen.²⁷ Selvom artiklen var satire beretter den om de tænkelige problematikker, der kunne opstå, hvis kvinder blev ansat som betjente.

Politiets talerør, *Politivennen*, der blev udgivet af Københavns og Danmarks Politiforening, modtog andragendet med blandede følelser. Bladet gav plads for både positive og negative holdninger, hvoraf de negative var mest dominerende. En leder i *Politivennen* fra 1911 brød sig ikke om kvindesagsorganisationernes iver for at få ansat kvinder hos politiet og påpegede, at kritikken, der havde været af de mandlige betjente, var ubegrundet. Lederen var dog positiv stemt over for ideen om at ansætte kvinder som betjente, men mente at sagen var blevet ”skadet”, på grund af den

iver de kvindelige organisationer havde trumfet sagen igennem: ”thi det er jo en Selvfølge, at selv uden denne Voldsomhed var Kvinderne ganske naturligt gledet ind her som i saa mange andre Stillinger.”²⁸

Ifølge en artikel fra 1917 forsøgte kvinderne at bevæge sig ind på mandens domæne, og kvindesagsorganisationerne havde brugt ”agitationsmidler af mindre fin art”²⁹ til at fremme deres sag var faldet en del mandlige betjente for brystet. De forskellige kvindelige organisationer havde blandt andet beskyldt politiet for overgreb og grusomhed mod kvinder og børn for at skabe mistillid til de mandlige betjentes evner. Ifølge *Politivennen* var problemet at kvindesagsorganisationerne, ønskede kvinder ansat i stillinger, der normalt havde været forbeholdt mænd, og de mandlige betjente frygtede derfor fyringer, hvis der skulle gøres plads til kvindelige kolleger: Forfatteren mente, at der reelt set ikke var noget, der forbød kvinder at søge stillingerne som betjente, men spørgsmålet var om der skulle oprettes særskilte stillinger forbeholdt kvindelige ansøgere, der hverken besværede eller svækkede den mandlige politistyrke.³⁰ Ifølge *Politivennen* kunne en kvinde ikke udføre de samme opgaver som mænd, fx nattjeneste eller patruljere overalt og kunne derfor ikke se som en styrkelse af korpset³¹ – ”hendes ankomst i den ledige Plads betyder for Styrken ingen Vinding paa Arbejdsomraadet. Tror nogen saa, at en Politistyrke med Smil og Glæde hilser hende velkommen.”³²

Selvom Dansk Kvindesamfund havde fremhævet hvilke opgaver, der kunne varetages af kvinder med henvisning til udlandets erfaringer, mente *Politivennen*, at det ikke kunne sammenlignes, da Danmark havde et værgeråd, der varetog en del af opgaverne bl.a. varetagelse af børn.³³ Problemet var, ifølge en artikel i *Politivennen* fra 1911, at der skulle findes et virkefelt hos politiet, hvor en kvindelig betjent ”naturligt hører hjemme.”³⁴ Forfatteren syntes ikke at kontorarbejde og visitation kunne betegnes som egentlige ”politiopgaver”, da visitation ikke behøvede at blive foretaget af en uddannet kvindelig betjent, men kunne varetages af fx stationskoner, mens kontoropgaver kunne klares af sekretærer, det ville betyde at der kun var afhøring og sygepleje tilbage der kunne varetages af kvindelige betjente: ”thi det kan vel næppe være Meningen, at

*Kvinderne vil ind i Politiet blot for at gøre Kontorarbejde der? - Ja for den Slags "kvindeligt Politi" havde vi allerede før Agitationen begyndte."*³⁵

I 1911 havde Ålborg Politi ansat den første kvindelige betjent i Danmark, Hanne Theilmann-Ibsen, men hendes opgaver var primært kontorarbejde, med undtagelse af afhøring i paternitetssager til fremmede jurisdiktioner.³⁶ Med hensyn til patruljering havde politimesteren i Ålborg udtalt, at opgaven var for betydningsfuld til, at der kunne eksperimenteres.³⁷ Ifølge *Politivennen* var der en hel del opgaver en kvindelig betjent ikke ville kunne klare, bl.a. opgaver hvor fysisk styrke og udholdenhed var nødvendig, særligt i et erhverv der "*altid har været forbeholdt Manden paa Grund af hans stærke fysiske Kræfter, som Kvinden ikke er i Besiddelse af.*"³⁸

Politiinspektøren fra sædelighedspolitiet udtalte, at kvindelige betjente ville få problemer med visse opgaver, da arrestation, iagttagelser og fremskaffelse af bevismateriale var nødvendigt ved afhøringer af kvinder, der var blevet bragt ind til forhør for at vurdere om de "*befandt sig i en Tilstand af Løstgængelighed.*"³⁹ Derudover skulle afhøringerne helst foretages af dem, der havde anholdt den mistænkte. Politiinspektøren konstaterede, at kvinders kræfter ikke ville kunne slå til hos sædelighedspolitiets tjeneste, da opgaverne hovedsageligt bestod af natlige observationer, anholdelse og afhøring af de anholdte: "*dertil har en Kvinde ikke Kræfter nok, ikke legemlige og endnu mindre sjælelige Kræfter - hun vil gaa til Grunde, lad os kun sige paa - det finere i hendes Natur.*"⁴⁰ Derudover ville det blive en øget udgift for bevillingsmyndighederne, da *Politivennen* havde den forestilling, at en kvindelig betjent hurtigt ville slide sig selv op på grund af det anstrengende arbejde.⁴¹

Selvom inspektøren ifølge *Politivennen* havde udtalt i et hovedstadsblad, at kvindelige betjente sikkert havde både "*Dygtighed, Energi og Idealitet*", så kunne de alligevel ikke udrette noget ekstraordinært inden for sædelighedspolitiet. Ifølge politiinspektøren havde Dansk Kvindesamfund glemt det faktum at de kvindelige betjente skulle arbejde inden for lovens rammer og kunne derfor ikke anvende andre metoder end dem, der var godkendte: "*Man maa buske, at de*

*kvindelige saavel som de mandlige Betjente, først og fremmest skal være Betjente, først og fremmest overholde Loven - det maa ske ubetinget – ellers kan de ikke bruges."*⁴²

Det at være betjent, var ifølge *Politivennen* en hård profession og krævede en vis styrke både psykisk og fysisk, en styrke som man ikke regnede med at kvinder var i besiddelse af. En del af artiklerne i *Politivennen* var af den mening, at kvinder havde mangel på forståelse af, hvad der kræves af en politibetjent. Artiklerne viser, at der hos politiet var tvivl, om kvinderne overhoved kunne ansættes på lige fod med mændene eller om de skulle have en særstilling, hvor de i modsætning til mændene ikke skulle aftjene den obligatoriske værnepligt hos ordenspolitiet for at kvalificere sig til de civile afdelinger.⁴³

Politivennen 1927 nr. 45, 401.

Borgerrepræsentationens forhandlinger

Den 23. februar 1911 meddelte Københavns magistrat borgerrepræsentation, at de ikke kunne fremme det andragende om ansættelse af kvinder i politiets tjeneste.⁴⁴ En måned senere blev sagen dog taget op af borgerrepræsentationen, da fru Julie Arenholt fra Det Radikale Venstre, havde udtrykt ønske om at forhandle sagen. Arenholt, der senere blev formand for Dansk Kvindesamfund⁴⁵, forsøgte at overbevise borgerrepræsentationen om de mange fordele ved kvindeligt politi, der med deres ”*initiativ og særlige evner*” ville

gøre sig værdifulde i de sociale opgaver, der lå inden for politiets arbejdsfelt.⁴⁶ Hun henviste til den norske assessor og advokat Hegge, der i forbindelse med ansættelse af kvindeligt politi i Kristiania, havde udtalt at kvinder kunne tage sig af de kvindelige kriminelle med ”nænsom hånd”, så de kunne reddes for samfundet. Herudover ville kvinder egne sig til undersøgelse af hjem og afhøring, da *"Kvinder her bedre end Mænd vilde forstå at sige saa lidt og saa meget, som vil være nødvendig."* Ifølge Arenholt ville denne forståelse fremme effektiviteten og resultere i fyldestgørende forklaringer.⁴⁷

Arenholts henvisning til Hegge var for at fremhæve, at der var mange opgaver, der kunne gives til kvinder. Hun sluttede af med at pointere, at forslaget om ansættelse af kvinder i politiet, ikke skyldtes et ønske om at åbne nye veje for kvinders adgang til erhvervet, men at de ene og alene skulle ansættes af humane grunde, så deres særlige evner kunne komme samfundet til gode.⁴⁸

Borgerrepræsentant Vibeke Salicath fra Konservativ tilsluttede sig Arenholts holdning og fremdrog et eksempel om en mor, der måtte efterlade sit spædbarn alene tilbage, da hun blev ført til arresten af politiet. I sådanne tilfælde mente Salicath, at en kvindelig betjent kunne bruges.⁴⁹ Hun påpegede dog, at der stadig var en del problematikker, bl.a. ville en kvindelig betjent ikke kunne bruges i så stort omfang hos politiet, da opgaver som fx arrestation af kvinder i herberger og logihuse kunne give problemer. Ifølge Salicath ville den mandlige betjents fysiske styrke indgyde respekt, særligt hos visse typer af kvinder: *"Men der er en vis fysisk Styrke hos Mændene, som den Kvinde, der er kommen langt nedaf, har Respekt for. Den Respekt kan Kvinder ikke indgyde hende, fordi de mangler Styrken."*⁵⁰ Hun udtalte, at der fandtes kvinder, der havde *"kræfterne og haandelaget"*, men det var ikke de evner, der ifølge Salicath skulle bruges i sager som afhøring og visitation, men dannelse og hensynsfuldhed.⁵¹

Fru Anna Johansen fra Socialdemokratiet var af den mening, at kvindelige betjente ville være bedre til at håndtere gadeoptøjer end mænd. Da mandlige betjentes tilstedeværelse ifølge Johansen ville opildne urostifterne yderligere,⁵² mens en kvinde havde taktfølelse, der ville være gavnlig i sådanne situationer

og hos politivæsnet generelt.⁵³ Hun modsatte sig Salicaths argument om manglende fysisk styrke, og tilføjede: ”*Naar en Kvinde taler fornuftigt og optræder paa en sindig og behersket maade, vil hun sikkert kunne udrette mere dermed, end en Mand kan med sin fysiske Styrke.*”⁵⁴ Citatet viser, at fysisk styrke, ifølge Johansen, ikke blev betragtet som afgørende for at arbejde hos politiet, da kvinderne ved hjælp af talens brug og fornuft kunne udrette mere end en mand og hans fysiske styrke.

Der var dog ikke kun positive udtalelser om kvindelige betjente i borgerrepræsentationen. Ifølge doktor Edvard Ehlers fra Antisocialistisk Borgerliste kunne, der opstå problemer af hensyn til efterforskningen af forbrydelser, da det ifølge ham var almindeligt, at det kun var én person der skulle ”*erhverve sig større kendskab til hele sagen*”. Det ville betyde, at de kvindelige betjente både skulle afhøre ofret for sædelighedsforbrydelsen og gerningsmanden, det ville ifølge Ehlers kun føre til et bedrøveligt resultat.⁵⁵ Årsagen til, at magistraten ikke ønskede at fremme andragendet fra Dansk Kvindesamfund på daværende tidspunkt, var ifølge borgmester Theodor Dybdal på baggrund af politidirektør Eugen Petersens holdning til sagen.⁵⁶ Politidirektøren havde i et brev til magistraten udtalt, at han ikke ønskede at kvindelige betjente skulle ansættes i det eksekutive politi. ”*De pågældende Kvinder bør overhovedet ikke indsættes i Rammerne for det eksekutive Politi og altsaa heller ikke indordnes under Lønskalaen for Politibetjente.*”⁵⁷

Klods Hans, årgang 12 nr. 8, 156.

Politidirektøren havde selv hentet en del oplysninger og erfaringer ind fra udlandet, der resulterede i, at han satte spørgsmålstegn ved de eksempler der var blevet fremhævet i det andragende Dansk Kvindesamfund havde indsendt. Bl.a. henvisningen til Chicago, der ifølge *Kvinden & Samfundet* allerede i 1882 havde ansat kvindelige betjente. Politidirektøren mente at disse aldrig: ”*har eksisteret og har aldrig været kvindeligt politi*”.⁵⁸ De kvinder, der var ansat i Chicago fungerede ifølge ham mere som kvindeligt arrestopsyn og deres arbejdsopgaver kunne ikke betegnes som egentlig polititjeneste, men mere ses som opsyn eller filantropisk arbejde.⁵⁹ Han påpegede, at der allerede fandtes kvindeligt opsyn i fængslerne her i landet, hvor stationskoner og kvindelige hjælpere varetog opgaver som opsyn og visitation af kvindelige fanger. Derudover eksisterede der, som nævnt, samarbejde mellem politi og forskellige filantropiske foreninger, som tog sig af børn og kvinder.⁶⁰ Politidirektøren udtrykte et ønske om flere kvinder knyttet til politiet, men ikke kvindelige betjente, der skulle være inden for det eksekutive politi: ”... *jeg kan ikke finde Benævnelsen kvindelig Politibetjent, der heller ikke anvendes noget steds, for heldig.*”⁶¹

Årsagen til, at han ikke havde bedt om ansættelse af en kvindelig betjent, hang sammen med, at han ønskede flere mandlige betjente med henvisning til en anmodning fra 1909, hvor han havde bedt om en forøgelse af politistyrken på 104 mand.⁶² Han fandt det vigtigst at få ansat de ekstra mandlige betjente, særligt i lyset af det stigende indbyggertal i København. Ifølge *Beretning om Københavns Politi* var politistyrken i 1911 på 806 mand, i forhold til et indbyggertal på 469.000.⁶³

Politidirektøren var af den overbevisning, at kvinder ikke ville hjælpe på problemer som stigende kriminalitet og gadetrafik.⁶⁴ Herman Trier fra Det Radikale Venstre foreslog at lave en omstrukturering af den daværende politistyrke, så det var muligt at skabe en plads til en kvindelig betjent, uden at skulle udvide politistyrken, som politidirektøren ellers havde håbet på.⁶⁵

Forestillingerne om, hvad en kvindelig betjent kunne udrette, og hvilke opgaver de i så tilfælde kunne varetage var, som vist, vidt forskellige. Ansættelse af kvindelige betjente skulle ses som et ressourcspørgsmål, når politidirektøren mente at han ikke havde råd til at ansætte flere mandlige betjente, hvordan skulle han så kunne ansætte kvindelige betjente, der alligevel ikke kunne varetage de samme opgaver som mændene.

Diskussionen i borgerrepræsentationen endte med nedsættelse af et udvalg bestående af syv personer, hvoraf fem var kvinder, hvis hovedopgave var at skabe klarhed over, hvorvidt der var behov for kvindelige betjente i Københavns Politi.⁶⁶

Udvalgets resultater

På trods af en del udskiftninger af medlemmerne, præsenterede udvalget i 1914 sine resultater og forslag for borgerrepræsentationen. Flere medlemmer havde, ifølge frk. Johanne Blom, der var formand for udvalget⁶⁷, været i tvivl, om hvorvidt der var behov for kvinder og ønskede at se tiden an,⁶⁸ men at Kristianias Politi havde ansat to kvindelige betjente havde påvirket udvalgets afgørelse i en positiv

retning og dem, der ifølge Blom, før havde været i tvivl var nu blevet ”*fortrolig med tanken*.”⁶⁹

Udvalgets vigtigste opgave var at undersøge om, der var et behov for kvinder til bestemte politiopgaver. Blandt andet havde de bedt politidirektøren om oplysninger angående politiets tilsyn med plejebørn, antal paternitetssager og adoptionssager, der blev behandlet af Københavns Politi⁷⁰, samt antal anmeldelser om mishandling af kvinder og børn, antal værgerådssager og antallet af forbrydelser begået af børn under 14 år.⁷¹ Ud fra de informationer udvalget fik samlet sammen, anslog de, at det årligt ville koste 3900 kr. for to kvindelige betjente, der inkluderede løn på 1300 kr., plus tjenestetillæg, beklædningsgodtgørelse og tillæg for ekstra tjeneste.⁷²

Udvalget endte med at foreslå at ansætte to kvindelige betjente i en prøveperiode på 3 år.⁷³

Til trods for, at udvalget havde undersøgt, hvilke opgaver kvinderne skulle tage sig af, ønskede de ikke at låse sig fast på et bestemt arbejdsfelt, men lod det være op til politidirektøren at afgøre.⁷⁴ Men spørgsmålet var om de kvindelige betjente skulle have særstilling eller ansættes på lige fod med de mandlige betjente. Politidirektøren havde i mellemtiden skiftet holdning til sagen. At det var lykkedes udvalget at vinde politidirektøren over på deres side havde fremmet sagen yderligere. Politidirektøren lagde dog vægt på, at det alene skyldtes, at han havde haft muligheden for at undersøge, om der virkelig var brug kvinder hos politiet.⁷⁵

Overretssagfører Carl Becker fra Antisocialistisk Borgerliste, der var trådt ud af udvalget, fandt det betænkeligt at de kvindelige betjente skulle sættes ind i de samme rammer som mænd. Særlig når kvindernes arbejde ikke kunne sammenlignes med de mandlige kollegers, eftersom de kvindelige betjente sprang den obligatoriske prøvetid i ordenspolitiet over og derved – modsat de mandlige betjente – ikke skulle bevise, at de kunne varetage jobbet i de civileafdelinger.⁷⁶ En anden ting han var bekymret for, var om en kvindelig

betjent ville klare sig, da der ifølge ham var en tilbøjelighed til at chikanere politiet. En konsekvens kunne blive at to mandlige betjente måtte sørge for den kvindelige betjents beskyttelse, når hun bevægede sig rundt i byen.⁷⁷ Udvalget var kommet frem til, at kvindernes virkefelt ikke lå i ordenspolitiet, men i at lade dem varetage afhøring og værgerådssager. Særligt arbejde, der angik kvinder og børn, skulle varetages af kvinder.⁷⁸

Flere af repræsentanterne fra udvalget var blevet overbevist om, at tiden krævede kvinder i politiet.⁷⁹ Alligevel har der været tvivl om, hvad kvinder kunne bidrage med, og hvilke opgaver de skulle holdes langt væk fra. Resultatet af diskussionen blev, at kommunalbestyrelsen stillede en tillægsbevilling til rådighed for Københavns Politi på 3000 kr. årligt i 3 år til; ”*forsøgsvis at ansætte to Kvinder i Politiets Tjeneste.*”⁸⁰

Gennem diskussionen i borgerrepræsentationen er det tydeligt, at de kvindelige borgerrepræsentations medlemmer havde betydning, men diskussionen viser, at politidirektørens velvilje tydeligvis var en vigtig faktor for sagens fremme, men ifølge politidirektøren var årsagen til den tøven politiet udviste til spørgsmålet om kvindelige betjente at det hele var ”*saa ufærdigt og uprøvet.*”⁸¹

To kvinder på prøve

Dansk Kvindesamfund var positiv stemt over for udvalgets resultater og ønskede, at de kvindelige betjente skulle have specifikke opgaver, for at undgå, at de kun blev benyttet til kontorarbejde.⁸² Politidirektøren havde dog under udvalgets arbejde udtrykt ønske om de kvindelige betjente først og fremmest blev ansat i de civile afdelinger.⁸³ Alexandra Neve, der var tidligere lærerinde, gift og mor til tre, blev ansat d. 1. august 1914 i Københavns Politis 4. afdeling, hvor hendes primære opgave var at tage sig af værgeråds- og skilsmisssager, samt anbringelse og ledsagelse af børn. En måned senere blev Hanne Theilmann-Ibsen ansat i Københavns 3. afdeling, hvor hun primært skulle tage sig af ”*løsagtige kvinder.*”⁸⁴

Illustreret Familiejournal 1914

Alexandra Nicoline Emilie Neve (født 30. januar 1875)

Neve var uddannet lærerinde og underviste i sang. Hun var gift med skolebestyrer Neve og mor til 3.

Hun var 39 år da hun d. 1. august 1914 blev ansat hos Københavns politi i 4. afdeling, men blev i 1917 flyttet til sædelighedspolitiet. I 1944 blev Neve forfremmet til overbetjent, men blev året efter pensioneret på grund af alder. Hun døde i 1954.

H. Teilmann-Ibsen.

Kvinden & Samfundet 1911 nr. 9

Hanne Theilman Ibsen (født 6. oktober 1879)

Ibsen var uddannet bogholder. Hun blev først ansat i politiet i Ålborg d. 1. maj 1911 og blev derved den første kvindelige betjent i Danmark. I 1914 fik hun stilling som sædelighedsbetjent i Københavns politi, 3. afdeling.

I 1917 giftede hun sig med politimanden Søren William Hesbøl og forlod politiet, da hun flyttede med ham til Oksbøl, hvor han havde fået stilling som landbetjent. Hun døde i 1965.

Hos *Politivennen* var reaktionen over de to kvindelige betjentes ansættelse forholdsvis positiv. Formanden for Københavns Politiforening Marius Krogh bød de kvindelige betjente velkommen som politikolleger og håbede på, at de to kvinders ansættelse ville blive nyttige i foreningsarbejdet for at forbedre politimændenes vilkår. "[...] at vi mandlige Betjente virkelig af Hjertet kan ønske de 2 Kvinder Velkommen i vore Rækker, og vi kan saa meget bedre gøre det, fordi vor Anseelse er steget betydeligt og vor Stilling er absolut ikke forringet ved deres Ansættelse."⁸⁵

Han fastslog, at der ikke ville blive taget særskilt hensyn til kvinderne, men at der dog stadig var en hel del forskelle mellem de kvindelige og mandlige betjente, selvom de var ”ansat i menige rækker”. De mandlige betjente så kvinderne som bedre stillet, bl.a. skulle de ikke bære politiets upopulære numre på uniformen, som deres mandlige kolleger. Derudover var tiltaleformen anderledes, da de kvindelige betjente blev tiltalt som frue eller frøken, mens mændene blev tituleret med deres nummer. Trods disse forskelle understregede Krogh, at de to kvinder kunne stole på deres mandlige kollegers ridderlighed og kammeratskab.⁸⁶

Hvordan skal hun være?

Under borgerrepræsentationens forhandlinger, i *Kvinden & Samfundet* og i *Politivennen* var der mange forestillinger om, hvad en kvindelig betjent kunne gøre i politihvervet; men hvordan skulle hun være? Hvilken erhvervsfaglig baggrund, alder og evner skulle en kvindelig betjent være i besiddelse af for at opnå et positivt resultat? Borgerrepræsentationens forhandlinger og udvalgets arbejde giver et godt indblik i, hvad der blev forventet af en kvindelig betjent, og hvilke erfaringer de helst skulle være i besiddelse af for at kunne håndtere politiets opgaver på bedst mulig vis. I det følgende analyseres hvilke egenskaber en kvinde måtte være i besiddelse af, samt alder og ægteskabsstatus for at hun kunne håndtere jobbet som betjent.

Af hensyn til uddannelsesbaggrund var det vigtigt, at kvalifikationerne var højere end de mandlige betjente, men udvalget ønskede ikke at lægge sig fast på en bestemt uddannelse. Ved Theilmann-Ibsens ansættelse hos Ålborg politi

tilbage i 1911 blev der i *Kvinden & Samfundet* udtrykt overraskelse over, at der blev ansat en betjent med en kontormæssig uddannelse: ”*De fleste havde vel nærmest ventet, at der var bleven antaget en uddannet Sygeplejer eller en Kvinde, der var særlig kendt med Godgørenhedsarbejde.*”⁸⁷ Af citatet fremgår det, at Dansk Kvindesamfund helst havde set en kvindelig betjent med fortid som sygeplejerske eller andet socialt arbejde, idet foreningen anså at deres erfaringer og kvalifikationer bedre kunne bidrage i politiarbejdet end en kontorist. Også medlemmer af borgerrepræsentationen mente at det var en fordel, at kvinderne havde haft erfaringer med socialt og filantropisk arbejde, særligt blev sygeplejefaget fremhævet som en god forskole.⁸⁸

Flere borgerrepræsentanter gjorde det klart, at der skulle ansættes en kvinde med de rette egenskaber og erfaringer, da der modsat de mandlige betjente blev stillet ”*ganske anderledes og langt større Krav til dem.*”⁸⁹ Carl Becker udtalte, at kvinder med de rigtige erfaringer ville være bedre kvalificeret til at opnå de bedste resultater,⁹⁰ men der var dog en del medlemmer der udtrykte bekymring for, at det ville blive svært at finde den helt rette kandidat til stillingen. De høje krav skulle ses som en betingelse for, at kvinder kunne ansættes i de civile afdelinger.

Borgerrepræsentationens udvalg mente, at der måtte stilles krav om, at de kvindelige betjente skulle være ældre end de mandlige betjente. Udvalget, borgmesteren og politidirektøren var blevet enige om en minimumsalder på 30 år og en maksimumsalder på 35.⁹¹ Frk. Wilhelmine Rerup fra det gamle højre parti ønskede dog at kandidaten skulle være tættere på de 40 end de 30, da stillingen krævede modenhed, alvor og ansvarsfølelse og ansøgeren skulle gerne have overstået det, hun betegnede som, ”*alle de med Ungdommen forbundne Hatte- og Modesygdomme.*”⁹²

Med hensyn til den kvindelige betjents ægteskabsstatus mente Rerup, at en gift kvinde ville være det bedste valg, men flere gjorde opmærksom at en gift kvinde ville have et hjem og børn at tage sig af.⁹³ En enke eller en fraskilt kvinde ville i stedet være at foretrække, særligt hvis hun selv var mor.⁹⁴

Politivennen skrev nogle år senere at en kvindelig betjent, der både var mor og hustru ikke kunne være ansat, med mindre vagtlokalerne skulle omdannes til en vuggestue.⁹⁵

Men hvad kunne en kvindelig betjent udrette, hvis hun havde en social eller filantropisk baggrund, når hun ifølge *Politivennen* ikke havde samme fysiske styrke som de mandlige betjente? Ifølge *Kvinden & Samfundet* havde kvinder ”særlige evner”, der knyttede sig til moderskabet, men også ”[...] *Indsigt, Omtanke, selvstændigt Skøn og psykologiske Sans.*”⁹⁶

Flere kvinder i borgerrepræsentationen fremhævede egenskaber som taktfølelse, hensynsfuldhed, og selvbeherskelse. Diskussionen vidner om at evner, der var forbundet med moderskab og femininitet, kunne gøre en forskel. Gennem diskussionen er det tydeligt, at det var vigtigt for borgerrepræsentation, at politiet ikke kun ansatte en kvinde, men en kvinde med de rette egenskaber og kvalifikationer. Men hvorfor var det så vigtigt for flere af borgerrepræsentationens medlemmer at finde den helt rette kandidat til jobbet? Ifølge Arenholt stod der alt for meget på spil; for hvis ansættelserne mislykkedes, ville det blive taget som en kendsgerning at kvindekønnet ikke egnede sig til politiarbejdet og at de kvindelige betjente ville forsvinde igen efter forsøgsperioden var udløbet.⁹⁷ Politidirektøren afviste denne bekymring, da forsøgsordningen ikke skulle afgøre de kvindelige betjentes eksistens, men at prøveperioden ene og alene handlede om at få noget erfaringer om, hvilke områder kvindelige betjente kunne bidrage til. Den treårige periode ville give politiet mulighed for at se de kvindelige betjente i aktion,⁹⁸ hvorefter sagen kunne tages op igen og ordningen gøres permanent.⁹⁹

Løn

Ud over arbejdsfelt og de kvindelige betjentes baggrund blev der også diskuteret løn, uddannelse og stillingsbetegnelse, men hvad var forestillinger og hvad var realitet? I *Politivennen* udtrykte flere artikler frygt for, at de kvindelige betjente ville få højere løn end deres mandlige kolleger, mens der modsat

hos Dansk Kvindesamfund herskede frygt for, at de kvindelige betjente ville få en lavere løn end mændene og blive anset som en billig arbejdskraft eller andenrangsbetjente.¹⁰⁰ Det er derfor klart, at en af de væsentligste konflikter i borgerrepræsentationens diskussion af emnet var, hvilken løn de kvindelige betjente skulle have. Udvalget anbefalede en årsløn på 1300 kr. plus beklædningstillæg, ekstratjeneste og tjenestetillæg. Med den løn inklusiv tillæg ville de to kvindelige betjente ifølge udvalget få en begyndelsesløn på henholdsvis 1850 kr. og 2050 kr., uligheden skyldtes, at tjenestetillægget var forskelligt, alt efter hvilken afdeling de var ansat i.¹⁰¹ Senere i forhandlinger gjorde politidirektøren opmærksom på, at en kvindelig betjent kun ville få udbetalt 1700 kr.¹⁰²

De kvindelige betjente sprang derved årslønnen på 1000 kr. over, som de mandlige betjente fik udbetalt ved ansættelse i ordenspolitiet, og rykkede direkte ind i en godt betalt stilling. Udvalgets ønske om at lønne de kvindelige betjente højere end det mandlige politi medførte en del protester. Becker modsatte sig forslaget og krævede, at kvinderne fik samme startløn som de mandlige betjente, da han mente, at lønforskellen ville få de mandlige betjente til at kræve samme begyndelsesløn i ordenspolitiet.¹⁰³

I *Politivennen* var man kun glad for, at Becker tog "*de mandlige Politibetjentes parti*" for undgå, at kvinderne blev en overklasse.¹⁰⁴ Men hvorfor skulle lønnen være højere end de mandlige betjentes? Årsagen til den høje løn begrundede Rerup med at kvalificerede ansøgere ikke ville opgive deres godt betalte job for at arbejde hos politiet, da hun var af den overbevisning, at de kvinder, der ville søge stillingen hovedsagligt ville komme fra: "*det Milieu af Kvinder, som havde Stilling med lignende Indtægter, og som af social interesse kunde tænke sig at forlade disse, naar en sådan Forandring ikke blev tabbringende.*"¹⁰⁵

Rerup havde den forestilling, at de kvindelige betjente skulle rekrutteres fra det bedre borgerskab og derfor kunne politiet ikke byde dem en mindre løn. Lønnen skulle desuden illustrere, at den kvindelige betjents arbejde var værdsat hos politiet. Frk. Blom udtalte, at man ikke kunne: "*jaa kvalificerede Kvinder, hvis*

*man ikke giver dem en ordentlig Løn.*¹⁰⁶ Lønnen var derfor en vigtig faktor for at tiltrække kvalificeret og engagerede ansøgere til stillingen. Forslaget om en begyndelsesløn på 1300 kr. årligt var udvalget og politidirektøren enige om ville give de bedste betingelser for den rette kandidat. Herudover ville kvinderne i forhold til de mandlige betjente, have højere alder og "*en ikke så lille fordømmelse*".¹⁰⁷ Særligt fandt udvalget, at personer fra sygeplejefaget ville søge stillingen, men Blom oplyste, at de fik en løn på 1200 kr. årligt plus "*fri station, Lys, Brændsel, Lægehjælp, Medicin.*"¹⁰⁸

Ifølge Becker ville kvinderne med den løn blive langt bedre stillet end kommunens kvindelige tjenestemænd.¹⁰⁹ Ifølge politidirektøren fik en mandlig betjent, der var ansat i de civile afdelinger en begyndelsesløn på 1300 kr. årligt plus tillæg, det ville sige den samme løn som udvalget foreslog.¹¹⁰

Der var en hel del modstand mod det, der blev opfattet som en urimelig høj løn, da de kvindelige betjente ikke kun sprang begyndelseslønnen i ordenspolitiet over, men gik direkte til samme lønklasse som de fastansatte i de civile afdelinger. Herudover var de kvindelige betjente pensionsberettigede og havde ret til løn under sygdom.¹¹¹ Politidirektøren gjorde opmærksom på at de kvindelige betjente skulle være ligestillede med de mandlige betjente i den afdeling de var ansat i, også når det gjaldt løn.¹¹² Udvalget endte med at foreslå en løn på 1500 kr. årligt i en periode på tre år. Forsørgertillæg blev ikke nævnt i diskussionen.

Men hvilken løn fik de kvindelige betjente så? Arkivkassen med politiets stamblade fra perioden 1914-28 på Rigsarkivet indeholder kun seks stamblade for kvindelige betjente. På Alexandra Neves stamblad står hendes løn angivet som 4000 kr. årligt plus 200 kr. i tillæg i perioden 1914-22.¹¹³ Den løn er langt højere end de lønninger udvalget havde diskuteret. Ifølge politidirektøren kunne den kvindelige betjent ikke få mere end 1500 kr. om året, men jeg har ikke kunne finde noget i kilderne om, hvorfor hendes løn var så høj.¹¹⁴ Jeg ville gerne have sammenlignet med Theilmann-Ibsens stamblad for at se, om hun fik den samme løn, men hendes blad er ikke i kassen.

For at vurdere om de kvindelige betjentes løn var høj i forhold til samtidens standarder, er det væsentligt at sammenligne med andre erhverv. En faglært arbejder i hovedstaden i 1914 havde en gennemsnitlig årsløn på 1832 kr., mens en ufaglært tjente 1206 kr. årligt.¹¹⁵

Uddannelse

Ifølge *Beretningen om Københavns Politi* fra 1914 var størstedelen af de mandlige betjente ufaglærte og kom fra arbejderklassen. Af de 762 fastansatte betjente og overbetjente, var 217 håndværkersvende og 280 fra tyendeklassen.¹¹⁶ I 1920 blev det dog et krav for fastansættelse i det kommunale politi at de mandlige betjente havde gennemgået og bestået et kursus på statens politiskole, men kravet indbefattede ikke de kvindelige betjente.¹¹⁷ Årsagen var, at de kvindelige betjentes erfaringer og uddannelse, som lærerinde eller kontorist var nok i sig selv.

Der er ikke noget i kilderne der tydede på, at de fik en politimæssig uddannelse før eller efter deres ansættelse. I Dansk Kvindesamfunds protokol fra et forretningsudvalgsmøde i 1914 findes en notits om, at et nedsat udvalg skulle undersøge om, der ville blive taget hensyn til kvindelige betjentes uddannelse på politiskolen, hvis ikke ville organisationen selv undersøge muligheden for at oprette kurser til kvindelige betjente.¹¹⁸ Jeg har ikke fundet noget bevis for, at der skulle være oprettet et sådan kursus fra Dansk Kvindesamfunds side, men det er tydeligt at foreningen ønskede at professionalisere de kvindelige betjente og dermed give dem en højere status hos politiet. Ifølge en artikel i *Kvinden & Samfundet* fra 1923 havde betjent Ellen Nielsen (der blev ansat hos sædelighedspolitiet i 1921) gennemgået den kvindelige politiskole i England, før sin ansættelse.¹¹⁹

I 1921 sendte Københavns Politiforening en resolution til politidirektøren, hvori de krævede, at de kvindelige betjente, der fremtidig blev ansat, skulle gennemgå den samme forskole som de mandlige betjente, da foreningen skrev, at det var et almindeligt ønske blandt organisationens medlemmer.¹²⁰ I

stambladene kan jeg se, at det gav resultat, da den kvindelige betjent Valborg Björum (der blev ansat i 1921) havde gennemgået to kurser på politiskolen, i henholdsvis 1921 og 22.¹²¹ Det interessante ved diskussionen var, at Københavns Politiforening blandede sig i debatten, ikke fordi de ønskede, at de kvindelige betjente skulle uddannes, men fordi de ønskede lige vilkår.

Klods Hans, årgang 12 nr. 8, 156.

Betegnelse

En anden problematik, der dukkede op i diskussionen hos borgerrepræsentationen, var hvilken betegnelse de kvindelige betjente skulle have, da flere repræsentanter havde den forestilling, at arbejde og navn hang sammen.¹²² I udtalelsen fra sædelighedspolitiets inspektør blev kvinderne omtalt som ”medhjælper”, mens de hos *Kvinden & Samfundet* blev betegnet som *kvinder i politiets tjeneste*, *kvindelige betjente* og *kvindeligt politi*. Ifølge frk. Blom eksisterede *Kvindelig medhjælp* allerede, mens assistent var en betegnelse for en overordnet stilling hos politietaten og kunne derfor heller ikke anvendes, mens den svenske term ”søstre” blev fundet for ”*søgt og affekteret*.” af udvalget.¹²³

Udvalget og politidirektøren valgte i sidste ende at holde fast ved betegnelsen *kvindelig politibetjent*, da man ikke kunne komme med en mere passende navn,¹²⁴ på trods af, at politidirektøren i en tidligere udtalelse havde udvist betænkeligheder ved netop det begreb.¹²⁵ *Politivennen* brugte termen ”kvindeligt politi”, men en artikel fra 1914 påpegede at begreber som ”kvindeligt politi”, ”kvindelige betjente” og ”politikvinder” var blevet brugt i flæng af de organisationer, der var fortalere for kvinders ansættelse. Forfatteren i artiklen understregede, at der fandtes to hovedgrupper: *Politikvinder* (politisøstre, kvindelig politiassistent) og *kvindelige politibetjente*.¹²⁶

Hans skildring af disse to grupper illustrerer, hvordan betegnelse og arbejdsfelt hang sammen. Politikvinder, mente han fungerede langt mere som sygeplejersker end som betjente. Deres funktion var at vidne, når mandlige betjente skulle afhøre forhærdede kvindelige forbrydere, for at undgå, at den afhørte skulle gøre tilnærmelser til den mandlige betjent. De *kvindelige betjente* skulle til gengæld udføre de samme opgaver som mændene: ”De *kvindelige politibetjente* derimod forudsættes - som Navnet antyder - at kunne udføre samme Tjeneste som en mandlig P.-B.”¹²⁷ Forfatteren argumenterede for, at han ikke havde fundet ét eneste sted i verden, hvor kvinder ansat i politiet udførte de samme opgaver som deres mandlige kolleger. Der var derfor tvivl om kvinder, der var ansat hos politiet overhoved kunne betegnes som *betjente*, når deres arbejdsopgaver ikke var de samme som mændenes, da forfatteren var af den opfattelse, at opgaver som visitation og skrivebordarbejde ikke kunne betegnes som ”politiarbejde”. Ifølge artiklen lå der mere i betegnelsen *kvindelig betjent* end som så.

Kvinden & Samfundet fremhævelse af eksemplet med Chicago viser, at selvom andragendet beskrev dem som kvindelige betjente, var de det teknisk set ikke. De var, som det er blevet udtrykt, mere socialarbejdere med et politiskilt end politibetjente.¹²⁸

Dansk Kvindesamfund og fortalere for kvindelige betjente i borgerrepræsentationen ville højne de kvindelige betjentes anseelse og status hos politiet og offentligheden gennem uddannelse, løn og betegnelse. Flere medlemmer af borgerrepræsentationen ønskede at professionalisere de kvindelige betjente, så de kunne distancere sig fra sekretærer og kvindelige medhjælpere. Derudover kunne det styrke kvindernes anseelse og stilling i politiet og derved legitimere kravet om en højere status og løn. Som vist var flere medlemmer af borgerrepræsentationen af den overbevisning at det var nødvendigt med ordentlige vilkår for at tiltrække de rette ansøgere. De kvindelige betjente blev derfor ligestillet med de mandlige betjente, men undgik ikke at blive en overklasse, fordi de blev ansat i de civile afdelinger. Formanden for Københavns Politiforening havde i et interview i den konservative avis *”Vort land”* der var blevet gengivet i *Kvinden & Samfundet*, udtalt: *”det vækker mishag, naar der gøres indgribende forskel paa de to køn indenfor en og samme etat.”*¹²⁹

Kvinden & Samfundet afviste kritikken, da de ikke mente, at forskellene mellem kønnene ligefrem skulle betegnes som indgribende, og årsagen til lønforskellen var ikke på grund af kønnet, men arbejdet:¹³⁰ Til spørgsmålet om, hvorfor de kvindelige betjente ikke skulle gennem ordenstjenesten, som de mandlige betjente, men straks blev ansat i de civile afdelinger, var svaret, at der var brug for dem dér: *”fordi det er der, man har villet afhjælpe et Savn.”*¹³¹ Til gengæld påpegede artiklen, at der blev stillet større og anderledes krav til de kvindelige end til de mandlige betjente, fordi de endnu var en ny institution.

Men hvad med politiuniformen? Selvom der er mange satiretegninger fra perioden, hvor kvinder optræder i uniform, måtte de kvindelige betjente i København nøjes med deres almindelige tøj. Ved borgerrepræsentationens forhandlinger tilbage i 1914 var det ikke blevet fundet nødvendigt at give kvinderne uniformer, da de kun skulle være beskæftiget i de civile afdelinger, hvor de mandlige kolleger heller ikke bar uniform.¹³² I stedet fik de et politiskilt til at legitimere sig, der under patruljering var skjult i jakkeforet.¹³³

Vi vil have flere

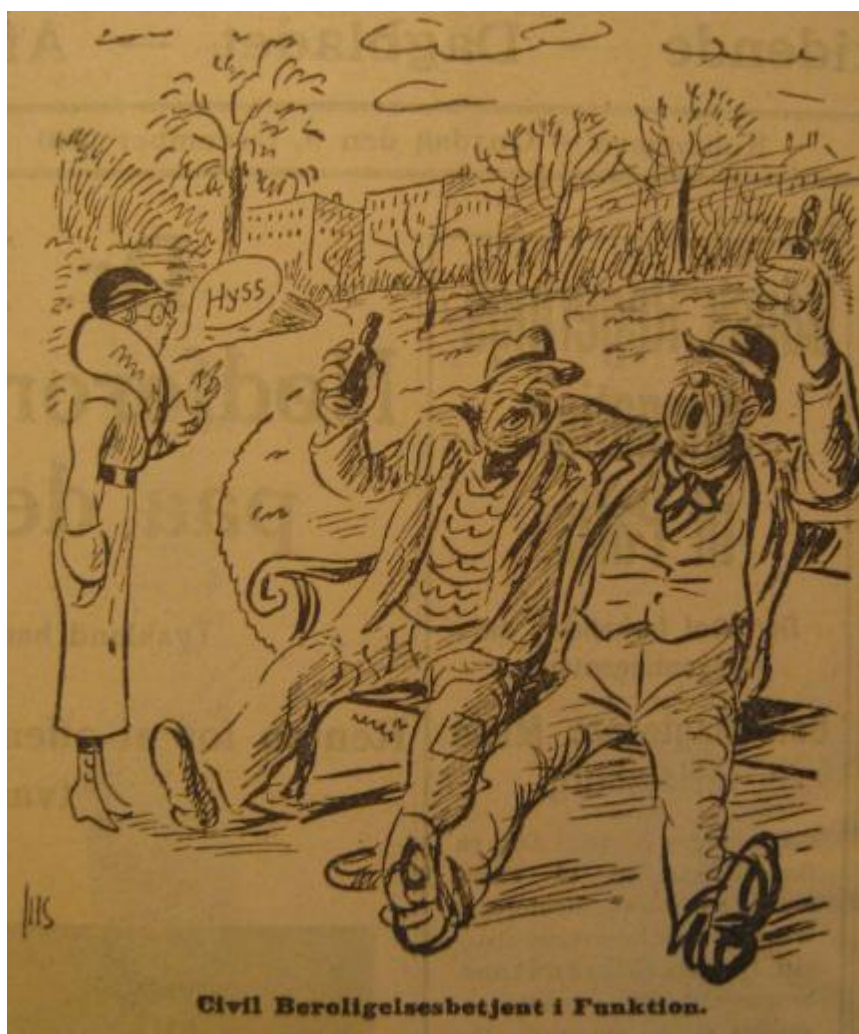
Året før prøveperioden for de to kvindelige betjente i København udløb, sendte Dansk Kvindesamfunds Københavns kreds endnu et andragende til Københavns kommunalbestyrelse. Foreningen var tilfreds med de to kvindelige betjente, men bemærkede, at ingen af dem var blevet ansat i opdagelsespolitiet. Derudover fandt de det væsentligt, at antallet af kvindelige betjente i København skulle øges. I andragendet fra 1916 stod der: *”Det er vor overbevisning at der indenfor politiets arbejdsområde er en Del Opgaver, hvortil der egentlig kun burde anvendes Kvinder og et større Antal, til hvis Løsning Kvinder er bedst egnede.”*¹³⁴ Særligt hos sædelighedspolitiet ønskede foreningen ansættelse af flere kvinder og legitimerede forslaget ved at fremhæve flere arbejdsopgaver, bl.a. ledsagelse af kvindelige fanger til hospital og lægebehandling, tilsyn med kvinder i politiets varetægt, samt varetagelse af plejebørn.¹³⁵ Hovedsageligt skulle kvinderne varetage opgaver, der handlede om at forebygge og genoprette: *”at ethvert Forsøg paa at forebygge og genoprette overfor Kvinder under Sædelighedspolitiet vil have størst Mulighed for at lykkes, naar det udføres af en kvindelig Embedsmand.”*¹³⁶

Ifølge borgmester Dybdal havde de to kvindelige betjentes arbejde været tilfredsstillende, og nu ville de blive fastansat.¹³⁷ Men hvorfor blev der så ikke ansat flere? I *Politivennen* udtalte chefen for sædelighedspolitiet, der havde haft en kvinde ansat, at den kvindelige betjent, *”rent personligt udførte sin Gerning tilfredsstillende”*,¹³⁸ men at der reelt set ikke havde været brug for en kvindelig betjent i sædelighedsafdelingen, da vedkommende ikke kunne foretage natlige observationer og afhøringer, selvom Dansk Kvindesamfund og borgerrepræsentationen var af en anden mening. En artikel i et senere nummer underskrevet af S. W. Olsen, der havde været ansat i sædelighedspolitiet i 5 år, stillede dog spørgsmålstejn ved udtalelsen: Var det overhoved blevet forsøgt at give dem disse opgaver?

Han kunne ikke genkende det billede, som chefen for sædelighedspolitiet havde tegnet. Blandt andet bemærkede han at de kvindelige betjente ikke måtte lade sig interviewe og tolkede det som, at noget måtte stikke under. Endvidere mente han, at en kvinde ramt af kønssygdomme ville have lettere ved at give

oplysninger til en kvindelig betjent: "*alene af den Grund, at mange Kvinder med større Tryghed henvender sig til hende end til en mandlig Betjent.*"¹³⁹ Redaktøren tilføjede under artiklen, at Olsens beskrivelser var mere lig en kvindelig assistent end en kvindelig politibetjent.¹⁴⁰

Dansk Kvindesamfund udformede endnu et andragende i 1917, hvor de bad om, at det blev: "*gjort til Pligt for Bykommunerne ogsaa at ansætte Kvinder indenfor Politiet.*"¹⁴¹ Selvom det ikke blev gjort til en pligt, må presset fra organisationen have betalt sig; for i 1917 og 1918 blev der ansat yderligere to kvinder i Københavns Politi.¹⁴²

Rigsarkivet - 7074: Københavns Politi. 1897-1975. Kvindeligt politi: betænkning, korrespondance, avisudklip, radioforedrag m.m. Avisudklip 1911 – 1966. 2. Udklip nr. 16c. Dagens Nyheder 9/12 1931.

Sammenfatning

I artiklen har jeg undersøgt, hvordan idéen om kvindelige betjente udviklede sig fra at være en forestilling hos Dansk Kvindesamfund til en realitet. Dansk Kvindesamfund var inspireret af udlandet men spillede også selv en vigtig rolle i ansættelsen af kvindelige betjente i Danmark. Sagen om ansættelse af kvinder i politiet blev hurtigt taget op og udviklede sig til at blive en mærkesag for Dansk Kvindesamfund.

Foreningen fandt, at politiet manglede ressourcer og kompetencer til bekæmpelse af sædelighedsforbrydelser. Forestillingen om kvinders ”særlige egenskaber”, legitimerede ansættelsen af kvindelige betjente, med den overbevisning, at kvinder ville egne sig bedre end mænd til bestemte opgaver – udelukkende fordi de var kvinder. De anfægtede derved politiets maskuline dominans ved at skabe et problem, hvor de kvindelige betjente ville være den bedste løsning. De mandlige betjente kunne fange forbrydere, men kunne ifølge foreningen ikke forstå kvinders blufærdighed eller børns sind. Argumentet om særlige eller medfødte evner kunne legitimere Dansk Kvindesamfunds sag, og køn fik derfor en væsentlig betydning i debatten i offentligheden, såvel som i borgerrepræsentationens forhandlinger.

Processen for ansættelse af kvindelige betjente var præget af en del begyndelsesvanskeligheder og uenigheder fx om arbejdsfelt, løn og uddannelse. Problemet var, at politiet ikke havde erfaring med kvindelige betjente og derfor måtte skæve til udlandet, og enten bruge det som forbillede eller skrækscenarie. Dansk Kvindesamfund brugte bl.a. henvisninger til udlandet og filantropiske argumenter til at påvise, at kvinder kunne arbejde på lige fod med mændene i et erhverv, der af samtiden blev anset som værende maskulint. I forhold til kvindelige betjente i udlandet er der en hel del fællestræk. Ligesom andre europæiske og amerikanske politikvinder varetog de københavnske kvindelige betjente forebyggende arbejde og opgaver inden for deres egen sfære, særligt sager vedrørende kvinder og børn. Omvendt var det – så vidt ses - ikke en bestemt begivenhed, hvor mangel på mandlige betjente åbnede op for kvinders indtræden i politiarbejdet, som det ellers var tilfældet i fx England, hvor

politistyrken med et blev kraftigt reduceret under 1. Verdenskrig, fordi mændene blev udkommanderet til krigstjeneste.¹⁴³

Behovet for ansættelse af kvindelige betjente dukkede i første omgang op, fordi de danske kvindesagsorganisationer havde en forestilling om, at kvinder med deres særlige "evner" kunne supplere politiets arbejde, og gøre opgaverne bedre, de skulle ikke ses som andenrangs, men ligestillede, men på deres køns præmis. Ifølge *Politivennen* kunne kvindernes opgaver ikke anses som reelt politiarbejde, da deres arbejdsfelt var forholdsvis afgrænset og lå inden for den kvindelige sfære.

Kvinden & Samfundet så politiet som andet end magtudøvende og forsøgte at skabe en ny forståelse af politiets samfundsmæssige opgaver. Selvom de kvindelige betjente i teorien fik samme løn og uddannelse som deres mandlige kolleger, kunne kvinderne aldrig blive som dem. I realiteten fik at de kvindelige betjente særstatus da de ikke skulle gennemgå den obligatoriske prøvetid i ordenspolitiet, men blev ansat direkte i de civile afdelinger. De kvindelige betjente hverken kunne eller måtte påtage sig begge roller som kvinde og betjent; hvis de forsøgte ville de blive set som en trussel mod det maskuline i politiet. Forestillingen om, at kvindekønnet ikke kunne eller måtte udøve fysisk magt stod så stærkt at det ikke ville taget alvorligt, hvis de forsøgte.

De kvindelige betjente kunne kun bevæge sig inden for deres egen sfære eller politimodel, men hvis de overskred den og normerne blev udfordret, følte kritikerne, at kønsbalancen tippede: ”*hvilken nedværdigelse for Manden, Kvindens beskytter, Familiens overhoved, at Kvinderne, det svage Køn, kan tænke paa at optræde i Stillinger som Politibetjente - Kvinder som Gadebetjente og Mænd ved vuggen.*”¹⁴⁴

Antallet af kvindelige betjente steg langsomt i løbet af årene. I 1940 var der i alt 18 politikvinder ansat i Danmark, heraf 14 i København.¹⁴⁵ Selvom de første kvindelige betjente i København blev ansat i 1914 skulle der gå mere end et halvt århundrede før kvinder kunne trække i uniformen og ansættes på lige fod med deres mandlige kolleger.

Først i 1977 satte man sig ud over rollefordelingen og optog 18 kvinder på Politiskolen i København som en treårig forsøgsordning, hvor de skulle arbejde på lige fod med deres mandlige kolleger.¹⁴⁶ I 1980 blev forsøgsordningen gjort permanent, siden da er antallet af kvindelige betjente i det danske politi steget. I marts 2017 var der i alt ansat 1.595 kvinder som polititjenestemænd, i forhold til 9.031 mænd.¹⁴⁷

¹ Stevnsborg, Henrik. *Politi 1682-2007*. Samfundslitteratur, 2010., 150–1.; Jarlskov, Flemming. *Lov og orden: af danskernes og dansk politis historie: en kronike*. Gyldendal, 2003, 420–1.; Redlich, Carl Aage. *I lovens navn. Københavns politi gennem tiderne Bind 2*. Kbh.: Politihistorisk Selskab, 1982, 47.

² Redlich, 47; Jarlskov, 420.

³ Se Lottrup, Erik. ”Danmarks første kvindelige politibetjent”. I *Himmerland og Kjør Herred* 91 årg. (2002), 55–67 & Lottrup, Erik. ”Kvindelige politibetjente ved Aalborg Politi 1911-1977”. I *Årsskrift / Politihistorisk Selskab*, 2007, 5–28.

⁴ Bro, Henning, og Helga Mohr. *Frederiksberg Kommune 1858-2008*. Frederiksberg: Historisk-topografisk Selskab for Frederiksberg, 2008, 507–9.

⁵ Lemche, Gyrithe, og Dansk Kvindesamfund. *Dansk Kvindesamfunds Historie gennem 40 Aar: Med Tillæg 1912-1918*. København: Dansk Kvindesamfund, 1939, 228.

⁶ *Kvinden & Samfundet* 1908 nr. 11, 138-9.

⁷ *Kvinden & Samfundet* 1910 nr. 19, 220; *Kvinden & Samfundet* 1909 nr. 11, 140.

⁸ *Kvinden & Samfundet* 1909 nr. 11, 140.

⁹ *Kvinden & Samfundet* 1910 nr. 11, 126.

¹⁰ *Kvinden & Samfundet* 1914 nr. 3, 37-8.

¹¹ *Ibid.*, 37.

¹² *Kvinden & Samfundet* 1910 nr. 19, 220.

¹³ *Ibid.* 219.

¹⁴ *Ibid.* 220.

¹⁵ *Kvinden & Samfundet* 1910 nr. 20, 231.

¹⁶ *Kvinden & Samfundet* 1910 nr. 19, 220.

¹⁷ *Kvinden & Samfundet* 1910 nr. 4, 42.

¹⁸ *Kvinden & Samfundet* 1910 nr. 19, 219-20.

¹⁹ *Ibid.*, 220.

²⁰ *Kvinden & Samfundet* 1914 nr. 9, 129.

²¹ *Kvinden & Samfundet* 1910 nr. 19, 220.

²² Rigsarkivet; DG-001: Københavns Politi. Politidirektørens Sekretariat. 1910-1921 Udtagne sager. A. Korrespondancesager vedr. ansættelse af kvindeligt politi. A-16. Københavns Politi Hovedstationen III afdeling d. 3. december 1910

²³ *Ibid.*

²⁴ Rigsarkivet; DG-001: Københavns Politi. Politidirektørens Sekretariat. 1910-1921 Udtagne sager. A. Korrespondancesager vedr. ansættelse af kvindeligt politi. A-16 Kjøbenhavns Politi Hovedstationens II afdeling d. 28. november 1910.

²⁵ *Kvinden & Samfundet* 1917 nr. 11, 161.

²⁶ *Klods-Hans*, 1910 nr. 8, 156.

²⁷ *Ibid.*

²⁸ *Politivennen* 1911 nr. 7, 55.

²⁹ *Politivennen* 1917 nr. 8, 57.

³⁰ *Politivennen* 1911 nr. 7, 55.

³¹ *Ibid.*

³² *Ibid.*

³³ *Ibid.*

³⁴ *Ibid.*

³⁵ *Ibid.*

³⁶ *Politivennen* 1911 nr. 9, 74.

-
- 37 Ibid.
- 38 *Politivennen* 1914 nr. 33, 258.
- 39 *Politivennen* 1917 nr. 8, 57-8.
- 40 Ibid., 57.
- 41 Ibid., 58.
- 42 Ibid., 57.
- 43 *Politivennen* 1914 nr. 15, 117.
- 44 *Tillæg til Københavns Borgerrepræsentanters Forhandlinger* 75. årg. København, 1915, 37.
- 45 Larsen, Jytte. *Danske kvindebiografiske leksikon. Bind 1. Abel Cathrine – Lise Hannestad*. Kbh.: Rosinante, 2000, 68.
- 46 Københavns Borgerrepræsentanters forhandlinger 71. Aargang, Bind II Pag. 1857-3125. København, 1911, 3054.
- 47 Ibid., 3055.
- 48 Ibid., 3056-7.
- 49 Ibid., 3059.
- 50 Ibid.
- 51 Ibid.
- 52 Ibid., 3061.
- 53 Ibid.
- 54 Ibid., 3062.
- 55 Ibid., 3061.
- 56 Ibid., 3057.
- 57 *Københavns Borgerrepræsentanters forhandlinger* 75. Aargang, Bind 1 Pag. 1-1552. København, 1915, 34.
- 58 *Tillæg til Københavns Borgerrepræsentanters Forhandlinger* 75. årg., 45.
København, 1915
- 59 Ibid., 47.
- 60 Ibid.
- 61 Ibid., 48.
- 62 *Beretning om Københavns Politi* 1914, 8. Anordningen var blevet gentaget i 1911 og 1913.
- 63 *Beretning om Københavns Politi* 1911, 6.
- 64 *Tillæg til Københavns Borgerrepræsentanters Forhandlinger* 75. årg, 49.
- 65 *Københavns Borgerrepræsentanters forhandlinger* 71. Aargang, 3063.
- 66 Ibid., 3095-6.
- 67 *Københavns Borgerrepræsentanters forhandlinger* 75. Aargang, Bind 1, 37
- 68 Ibid., 26.
- 69 Ibid., 26
- 70 *Tillæg til Københavns Borgerrepræsentanters Forhandlinger* 75. årg., 38.
- 71 Ibid., 50.
- 72 Københavns Borgerrepræsentanters forhandlinger 75. Aargang, Bind 1, 28.
- 73 *Beretning om Københavns Politi* - samt om retsplejen i offentlige sager i København. 1914, 8.
- 74 Københavns Borgerrepræsentanters forhandlinger 75. Aargang, Bind 1, 29.
- 75 Ibid. - I arkivkassen ”DG-001: Københavns Politi. Politidirektørens Sekretariat. 1910-1921
Udtagne sager. A. Korrespondancesager vedr. ansættelse af kvindeligt politi. A-16” på Rigsarkivet fandtes der adskillige breve fra udenlandske politichefer om deres erfaringer med politikvinder.
- 76 Københavns Borgerrepræsentanters forhandlinger 75. Aargang, Bind 1, 32-33.
- 77 Ibid., 34.
- 78 Ibid., 29.
- 79 Ibid., 55.
- 80 Ibid., 36.
- 81 Ibid.
- 82 *Kvinden & Samfundet* 1914 nr. 14, 210.
- 83 Københavns Borgerrepræsentanters forhandlinger 75. Aargang, Bind 1, 26.
- 84 *Kvinden & Samfundet* 1914 nr. 14, 209-10.
- 85 *Politivennen* 1914 nr. 33, 258.
- 86 Ibid.
- 87 *Kvinden & Samfundet* 1911 nr. 9, 99.
- 88 Københavns Borgerrepræsentanters forhandlinger 75. Aargang, Bind 1, 30 & 44.
- 89 *Kvinden & Samfundet* 1917 nr. 11, 162.
- 90 *Kvinden & Samfundet* 1917 nr. 2, 28.
- 91 Københavns Borgerrepræsentanters forhandlinger 75. Aargang, Bind 1, 31.
- 92 Ibid., 39
- 93 Ibid., 40.
- 94 Ibid., 39.
- 95 *Politivennen* 1921 nr. 18 138.
- 96 *Kvinden & Samfundet* 1917 nr. 11, 162.

-
- ⁹⁷ Københavns Borgerrepræsentanters forhandlinger 75. Aargang, Bind 1, 37.
- ⁹⁸ Ibid., 43.
- ⁹⁹ Ibid., 49 & 58.
- ¹⁰⁰ *Kvinden & Samfundet* 1918 nr. 4, 46.
- ¹⁰¹ Københavns Borgerrepræsentanters forhandlinger 75. Aargang, Bind 1, 34 & 28.
- ¹⁰² Ibid., 50.
- ¹⁰³ Ibid., 33.
- ¹⁰⁴ *Politivennen* 1914 nr. 19, 149.
- ¹⁰⁵ Københavns Borgerrepræsentanters forhandlinger 75. Aargang, Bind 1, 40.
- ¹⁰⁶ Ibid., 44.
- ¹⁰⁷ Ibid., 31.
- ¹⁰⁸ Ibid., 44. Becker påpegede at sygeplejerskerne startede med en løn på 800 kr., der efter cirka 12 år var steget til 1200 kr. med et fradrag på 360 kr. (Ibid., 47).
- ¹⁰⁹ Ibid., 44.
- ¹¹⁰ Ibid., 43.
- ¹¹¹ Ibid., 48.
- ¹¹² Ibid., 50.
- ¹¹³ Nielsen, Louise Lis. *De første kvindelige betjente i København : forestilling, realitet, køn og magt, 1908-1940*. København, 2016 – bilag 2.
- ¹¹⁴ Københavns Borgerrepræsentanters forhandlinger 75. Aargang, Bind 1, 51.
- ¹¹⁵ Dalgaard, Knud ”Arbejderklassens økonomiske kaar i Danmark i de sidste 50 aar.” I *Nationaløkonomisk Tidsskrift* Bind 3, nr. 34 (1926), 105–216., 121.
- ¹¹⁶ *Beretning om Københavns Politi* 1914, 9.
- ¹¹⁷ Beckmann og Petersen, *Kampen mod forbrydelsen*, bind 2, 393.
- ¹¹⁸ Dansk Kvindesamfunds styrelsesprotokoller - Forretningsudvalgsmøde 23. marts 1914, 33. Protokollerne er digitaliseret og fundet på Kvinfor’s hjemmeside: <http://www.kvinfor.dk/side/444/?action=5&publikationid=7&udgaveid=1573> (Konsulteret: 17. januar 2015)
- ¹¹⁹ *Kvinden & Samfundet* 1923 nr. 12, 134.
- ¹²⁰ Rigsarkivet; DG-001: Københavns Politi. Politidirektørens Sekretariat. 1910-1921 Udtagne sager. A. Korrespondancesager vedr. ansættelse af kvindeligt politi. A-16. Københavns Politiforening Jr No 200 22 marts 1921.
- ¹²¹ Rigsarkivet; DG-001: Københavns Politi 1. Politinspektorat. Kontor for personalesager. 1930-1944. Stamblade i alfabetisk rækkefølge: A – J.1., se Bjørum.
- ¹²² Københavns Borgerrepræsentanters forhandlinger 75. Aargang, Bind 1 Pag. 1-1552. København, 1915, 55.
- ¹²³ Ibid., 41.
- ¹²⁴ Ibid., 30.
- ¹²⁵ *Tillæg til Københavns Borgerrepræsentanters Forhandlinger* 75. årg, 48.
- ¹²⁶ *Politivennen* 1914 nr. 28, 218.
- ¹²⁷ Ibid., 218.
- ¹²⁸ Schulz, Dorothy Moses. ”From Policewoman to Police Officer: An Unfinished Revolution”. I *Police Studies* 16, nr. 3 (Fall 1993), 90–98., 91.
- ¹²⁹ *Kvinden & Samfundet* 1917 nr. 11, 161.
- ¹³⁰ Ibid., 161-2.
- ¹³¹ Ibid., 162.
- ¹³² Københavns Borgerrepræsentanters forhandlinger 75. Aargang, Bind 1, 30.
- ¹³³ Rigsarkivet; 7074: Københavns Politi. 1897-1975. Kvindeligt politi: betænkning, korrespondance, avisudklip, radioforedrag m.m. Avisudklip 1911–1966. 2. Udklip nr. 19. Ugebladet 23/9 1934.
- ¹³⁴ *Kvinden & Samfundet* 1916 nr. 21, 316.
- ¹³⁵ Ibid.
- ¹³⁶ Ibid.
- ¹³⁷ *Kvinden & Samfundet* 1917 nr. 3, 37.
- ¹³⁸ *Politivennen* 1917 nr. 8, 58.
- ¹³⁹ *Politivennen* 1917 nr. 11, 85.
- ¹⁴⁰ Ibid., 86.
- ¹⁴¹ *Kvinden & Samfundet* 1917 nr. 15, 208-9.
- ¹⁴² *Beretning om Københavns Politi* 1918, 3.
- ¹⁴³ Woodeson, Alison. ”The First Women Police: A Force for Equality or Infringement?” I *Women’s History Review* 2, nr. 2 (1993), 217–32, 217.
- ¹⁴⁴ *Kvinden & Samfundet* 1921 nr. 9, 66.
- ¹⁴⁵ Nielsen, *De første kvindelige betjente i København : forestilling, realitet, køn og magt, 1908-1940*, 118.
- ¹⁴⁶ Stevnsborg, 151; Bloksgaard, Lotte, og Faber, Stine Brock. *Køn på arbejde: en kvalitativ undersøgelse af mandlige sygeplejerskers og kvindelige politibetjentes arbejdsliv*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, 2004, 12.

¹⁴⁷ <https://www.politi.dk/NR/rdonlyres/36A0370F-16F8-4363-A36F-FDC30873BE0A/0/HRn%C3%B8gletal07mar2017.pdf> (konsulteret d. 1. maj 2017).